

neki krug izbaciti, ili dodati deseti krug koji bi se nalazio upravo ovdje, iza nas, gdje bi lutale duše onih koji su ubijali kulturu za vrijeme svojih života. Umjesto njih, kao izgubljeni lutamo mi...“[1]

Početak ćemo od samog izgleda građevine koja je iskočila na mjestu starog Doma kulture. Voljela bih vjerovati da je upravo naš protest u ono hladno novembarsko predvečerje nečemu poslužio, jer su nakon toga nadležne vlasti odlučile podariti bolji izgled zjapćim pukotinama koje su izgledale suviše zastrašujuće da budu dom budućim vratima i prozorima, no istina je vjerojatno da su iste zatvorene usljed negodovanja građana i nekih medija zbog sve većeg okupljanja ovisnika unutar zgrade. Ograde i šikara su uklonjene, kao i nadgrobni spomenik od stiropora koji je još mjesecima nakon protesta „ukrašavao“ ogradu, prilazi su postavljeni – i to je sve. Zatamnjena ogledala na pročelju ne daju dojam prisustva, onako kako nastanjene i rado posjećene zgrade obično izgledaju. Umjesto toga, na um mi padaju brojni horror scenariji koji bi imali fantastičnu scenografiju upravo ovdje, između već oronulih novosagrađenih stepenica koje ne vode nikamo i bista ispred. Možda bi to donijelo prijeko potrebno financiranje dovršetka Doma kulture? Da neko sačini elaborat o prednostima snimanja u ovako „pitoresknom“ okruženju i dostavi ga **Jamesu Wanu**[2]? Bog zna, i luđe ideje su prolazile u Velikoj Kladuši.

Kreativna Kladuša pusta nada

- Svjetski dan zatočenog pisca obilježava se svake godine 15. novembra kako bi se odala počast svim pi-

Ekranizacija novele Stephena Kinga „Rita Hayworth i iskupljenje u Shawshanku“, koja već godinama drži prvo mjesto na listi najboljih filmova IMDB-a – internetske filmske baze podataka

scima i novinarima koji se bore za slobodu govora i dan danas bivaju ubijeni od onih kojima ta sloboda ne odgovara, koji žele čovječanstvo potlačiti u ropstvo gore od mračnog vijeka neznanja. Mi smo 15. novembra otišli po toliko potrebnu dozu prosvjetljenja na sajmu knjige u Zagrebu, iz kojeg smo se preko noći nerado vraćali, jer, kako je rekla jedna naša prosvjetna radnica i kolegica, „vraćamo se u tamni vilajet“. Zato obilježavamo ovaj dan danas, ovdje, na golom asfaltu i bez ničega drugog oko nas osim ove džungle uokolo, koja izgleda stoji kao vječna kulisa našem teatru apsurd.

Kad smo već kod teme horror filmova i „tamnih vilajeta“, valjda kao posljednji vapaj bijesa zbog očigledne smrti kulture, u komentaru govora nekoliko mjeseci kasnije nazvala sam ovaj grad Silent Hillom. Mjesto je to iz poznate istoimene video igrice čija je ekranizacija osvanula na velikom ekranu 2006. godine i postala sinonim za intrigantno psihološko istraživanje zatočeništva u neprosvijećenom gradu čiji stanovnici budu kažnjeni za svoje smrtonosne zablude. Ubojstvo nevinosti u vidu djevojčice koju sljedbenici religijskog kulta žive spale kako bi otjerali đavola na kraju izazove

vatru koja proguta cijeli grad – ali njegovi građani su zaboravili svoju smrt, pa i dalje bježe od nepobjedivog mraka, osuđeni na vječno i prljavo bivstvovanje unutar zidova svoje katedrale, ili pak na ulicama ogrnutim pepelom. U toj su se svojevrsnoj dimenziji patnje obrele i (žive) protagonistice filma, a antagonističke snage kao da su izašle iz najgorih noćnih mora: od čovjeka „ukrašenog“ bodljikavom žicom do monumentalnog Pyramid Heada koji svojom ogromnom mačetom dijeli (ne)pravdu i znatiželjнике doslovno lišava kože. Ipak, najveći zločinci su sami okultisti, kohorta skrivena iza vinovnice opijene izvitoperenom slikom religijske čistoće, vladarice koja održava njihove duše unutar granica Silent Hilla. U mraku ti neživi stanovnici vrte se u krug vlastitog straha i pokunjenosti, nemoćni da bilo šta promijene u svom vječnom prokletstvu.

Poenta opisa radnje ovog filma nije bila izazivanje zgražavanja ili morbidne znatiželje, već podvlačenje sličnosti koje jedan fiktivan grad strave ima s gradom u kojem obitavamo, koji ako ne uvijek, onda barem zimi zaista izgleda kao u sivo ogrnut Silent Hill, ili pak zaboravljeno mjesto u dimenziji Zone sumraka (ili čak

Upside Down iz ogromno popularne nove serije Stranger Things – mogla bih i dalje s usporedbama, no vjerujem da ste shvatili svrhu). Međutim, na stranu fizička sličnost – ono što je zabrinjavajuće jeste da, kao i tad, godinama nakon rušenja Doma kulture koji se sasvim lijepo mogao obnoviti uz deset puta manje novaca od onih potrošenih na sadašnju velelebnu pu-staru, i danas lutamo kao zatočenici, lišeni prosvjetiteljskog svjetla kulture čiji duh ponekad uspijemo prizvati i okupati se njenim milim, prozračnim likom. Uz velike napore, ako smijem dodati.

Ray Bradbury, pisac „Fahrenheit 451“, priče o distopijskom diktatorstvu u kojoj je ljudima zabranjeno čitati knjige a time i kritički razmišljati, rekao je sljedeće: *Ne morate paliti knjige kako bi uništili kulturu. Samo navedite ljude da ih prestanu čitati.* I zbilja, ovdje u Velikoj Kladuši to je upravo i postignuto! Coup d'état kulture je uspio u potpunosti. Da, mi imamo biblioteku, ali pogledajte dobro gdje je smještena i u čemu. Svedena na sami rub postojanja i grada, umjesto nekad na najvažnijem mjestu upravo ovdje. Tad je gradska biblioteka bila smještena u jednom od poslovnih objekata kod Gradske sportske dvorane. Nemam podatke o tome koliko su Kladušćani čitali tih godina, ali pozitivna promjena je ta da je biblioteka sad mnogo pristupačnija građanima, iako i dalje u prostorijama koje nisu prvobitno namijenjene jednom čitalačkom ambijentu.

Možda bismo ipak trebali biti zahvalni na boljoj lokaciji? U kojem omjeru bismo trebali uzimati u obzir cijelu situaciju u gradu, kantonu, državi i svijetu i eventualno prestali tražiti više?

nastavak na narednoj strani